

Uddannelsesplan

i Åben Dialog

Relations- og Netværksarbejde

CSU Center for Socialfaglig Udvikling

Indhold

Indledning	3
Hvad er Åben Dialog, relations- og netværksarbejde	3
Formålet med uddannelsen	5
Uddannelsens form	5
Rammerne for uddannelsen	6
Hvilke krav stiller det til arbejdspladsen at deltage i uddannelsen	6
Foreløbig litteraturliste	8
Bilag 1	9

Indledning

Uddannelsesfunktionen og Driftsenheden for Socialpsykiatri i Århus Kommune, har i samarbejde med Skiftesporet i Herning Kommune og Psykiatridelingen i Odense Kommune, valgt at udvikle og planlægge en uddannelse i Åben Dialog, relations- og netværksarbejde i Danmark. Uddannelsen vil være åben for alle, der er interesseret.

Vores baggrund for at udvikle og planlægge en sådan uddannelse er, at Skiftesporet, et psykosocialt bo- og dagtilbud for unge sindslidende i Herning, gennem flere år, har arbejdet relations- og netværksorienteret, hvor Åben Dialog har været en gennemgående tilgang. Skiftesporet har siden 1992 uddannet medarbejderne og arbejdet kontinuerligt med tilgangen, superviseret af Tom Andersen og Ann-Rita Gjertzen fra Tromsø samt Allan Holmgreen, Dispuk, Snekkersten. Intern supervision med reflekterende teams, og inddragelse af de unge i supervisionen, har været praktiseret de sidste 15 år.

Handicap- og Psykiatridelingen i Odense Kommune har siden 2007 arbejdet med at implementere rehabilitering som fælles fagligt fundament. Når afdelingen anvender rehabilitering som fælles fundament skyldes det, at de værdier og principper, som ligger bag rehabiliteringsbegrebet, rummer mulighed for, at mennesker med funktionsnedsættelse kan opnå størst mulig grad af selvstændigt liv og funktion i samfundet. Nye koncepter er udviklet indenfor en recovery- og rehabiliterende metode, hvor Åben Dialog anvendes som tilgang i mødet og i samarbejdet med borgeren og andre samarbejdspartnere.

I Århus Kommune har man de sidste 3 til 4 år arbejdet med at indføre en Recovery-orienteret tilgang, og har i 2007 udarbejdet en Masterplan til styrkelse af en Recovery-orienteret tilgang. I Masterplanen er Åben Dialog nævnt som en af de tilgange, der kan være med til at styrke en Recovery-orienteret tilgang.

Der findes ingen offentlige tilgængelige og anerkendte uddannelsessteder i Danmark, som tilbyder en åben uddannelse i Åben Dialog, relations- og netværksarbejde. Derfor har de 3 kommuner valgt at gå sammen om at lave en uddannelse i Danmark.

Det viser sig derimod, at flere arbejdspladser har en intern uddannelse. For eksempel tilbyder Odsherred Kommune, Skiftesporet i Herning, Ungdomspsykiatrisk Afdeling i Augustenborg og Psykiatrisk Hospital i Køge en uddannelse i tilgangen. Såfremt man ønsker en kompetencegivende uddannelse, udbydes der en diplomuddannelse i Tromsø i Norge.

Hvad er Åben Dialog, relations- og netværksarbejde

Åben Dialog bygger på den finske "Laplandsmodellen", som er udviklet af Jaakko Seikkula fra slutningen af 80'erne og op gennem 90'erne. Her udviklede Seikkula en arbejdsform, der sætter fokus på samarbejde på tværs af sektorer, og hvor grundelementerne i behandlingen har fokus på netværket omkring individet. Udgangspunktet for denne behandling er forståelsen af, at forandringer og løsninger skal findes i den *sociale kontekst*, frem for hos det enkelte

individ. Denne tilgang har vundet stor anerkendelse i flere lande. Socialministeriet har udvist stor interesse for Åben Dialog, relations- og netværksarbejde. Videnscentret for Socialpsykiatri har etableret et netværk, der arbejder med at understøtte udviklingen og udbredelsen af denne tilgang.¹ Baggrunden herfor skal findes i, at opfølgende undersøgelser har vist, at man, ved at arbejde med den socialkonstruktionistiske tilgang i forhold til borgere og pårørende, samt i det tværfaglige samarbejde, opnår gode evalueringsresultater. Evalueringer som peger på at der sker en bedring af tilstanden hos borgeren, samt øget tilfredshed for såvel borgere, medarbejdere og samarbejdspartnere.

Finske undersøgelser viser, at 77 % af de brugere, der har deltaget i projektet, ikke har haft et psykotisk tilbagefald i 2 år, efter behandlingen er påbegyndt. 83 % var efter to år vendt tilbage til et job eller et studie.² En undersøgelse i Odsherred viser, at 64 % af brugerne oplever, at de har fået en større sammenhæng i deres private og professionelle netværk.³

I de senere år, indtil professor i socialpsykiatri ved Universitetet i Tromsø, Tom Andersen døde i 2008, har han og Jaakko Seikkula indgået i et tæt samarbejde. I det samarbejde har Tom Andersen været med til at udvikle de reflekterende processer. Dette samarbejde udgjorde hovedkræfterne bag udviklingen af tilgangen her i Norden. Det er således i forlængelse af Tom Andersens ideer og engagement, at uddannelsen på Universitetet i Tromsø er blevet videreudviklet.

Åben Dialog, relations- og netværksarbejde bygger på en socialkonstruktionistisk tankegang. Det er en grundtanke og et menneskesyn, som ser mennesket som værende konstitueret gennem sproget og via de mellem menneskelige relationer. Uddannelsen i Åben Dialog, relations- og netværksarbejde er en indføring i en tænkemåde, en måde at forstå og en måde at handle på. Det er at lære at tænke i relations- og netværksbaner og at forstå det enkelte menneske som en del af et kraftfelt, et skabende socialt fællesskab. At uddanne sig i Åben Dialog, relations- og netværksarbejde, er at se det enkelte menneske som værende socialt konstitueret og konstant værende i en konkret kontekst. Sproget er det medium, der på én gang konstituerer den enkelte og skaber mening. At handle i relations- og netværksbaner er at handle anerkendende og ydmygt ind i netværket med sproget som en af de vigtigste fælles referencer.

Tilgangen bryder med den traditionelle arbejdsform, hvor vi ser familien som et system. Opmærksomheden i Åben Dialog, relations- og netværksarbejde, retter sig mod den sociale konstruerede virkelighed. Vi skaber verden sammen, gennem de måder vi taler sammen på, og forandringsmulighederne ligger i de fælles og meningskabende processer. Den professionelle opgave er derfor at have fokus på processen blandt de implicerede parter, og synliggøre deres tanker og viden til rådighed gennem en reflektiv tilgang.

¹ Du kan gå ind og læse mere om tilgangen og dens udbredelse på www.socialpsykiatri.dk

² Jaakko Seikkula: Åben Dialog og netværksarbejde, Han Reitzels, Forlag 2008.

³ Evaluering og dokumentation af "Åbne samtaler i Odsherred.", Institut for Serviceudvikling a/s, 2006, 2007.

Formålet med uddannelsen

Formålet med uddannelsen er:

- At udfolde viden om Åben Dialog - relation og netværksarbejde
- At træne evnen til åbne refleksioner i grupper og netværk
- At træne evnen til at være til stede
- At træne/øve tilgangen i den enkelte kursists praksis.

Uddannelsens form

Uddannelsen er tænkt som en praksis-teoretisk uddannelse, hvor der vil være en vekselvirkning mellem teoretiske studier og et systematisk praksisarbejde. Der vil, fra starten af uddannelsen, blive skabt et forum, hvor dialog er den bærende kraft. Det vil give deltagerne mulighed for, i et samspil, at blive aktører i forhold til egen læring.

Undervisningsformen vil tilstræbe, at deltagerne, under uddannelsen, vil tilegne sig viden, have mulighed for at reflektere og diskutere den ved hjælp af teori. Hensigten med undervisningen er således at etablere et læringsrum sammen med de andre deltagere, undervisere, vejledere og kursusledere. Uddannelsen vil være med til at skabe rammerne for vidensdeling og træning i praksis.

Sideløbende med uddannelsen forventes det, at deltagerne arbejder med Åben Dialog - relations og netværksarbejde i egen praksis.

På uddannelsen vil der, ud over ovennævnte emner, blive arbejdet med følgende elementer:

- Den historiske og kulturelle dimensions betydning i mødet mellem mennesker
- De filosofiske og etiske spørgsmål
- Relationen og sprogets meningsskabende betydning
- Refleksionen og dens betydning for læring
- Den følelsesmæssige og sanselige dimension i relationsarbejdet.

Deltagerne skal, i uddannelsesforløbet, deltage i 6 seminarer af 3 dages varighed over 2 år. Deltagerne skal arbejde sammen i refleksionsgrupper, læse relevant faglitteratur, samt deltage i drøftelse og refleksion over de teoretiske input og egen praksis. Uddannelsen vil, såvel indholdsmæssigt og i form, bygge på de refleksive processer, hvor der, efter de enkelte forelæsninger, vil være mulighed for at gå i grupper, og reflektere over det man har hørt. I

mange tilfælde vil det være muligt at forsætte de refleksive processer sammen med de øvrige kursister, kursuslederne og/eller oplægsholder.

Både kursusledelse og vejlederne i refleksionsgrupperne vil være personer, der via deres praktiske arbejde eller uddannelse i Tromsø, har en stor viden og/eller erfaring i arbejdet med Åben Dialog, relations- og netværksarbejde. Underviserne vil være såvel lokale kapaciteter indenfor deres fagområde, samt undervisere fra arbejdet i Norden.

Rammerne for uddannelsen

Uddannelsen har en varighed på 2 år, og vil bestå af:

- 3 seminarer af 3 dages varighed pr. år. Her vil der være forelæsninger, refleksion og øvelser
- Selvstændigt arbejde i egen praksis
- Arbejde i refleksionsgrupper 54 timer det 1. år og 36 timer det 2. år.

Refleksionsgrupperne vil tage udgangspunkt i erfaringer fra deltagernes egen hverdag, for på den måde at få arbejdet med egen praksis, såvel teoretisk som personligt. Til hver refleksionsgruppe vil der være tilknyttet en vejleder, som vil understøtte gruppen i deres arbejde i 30 timer det 1. år og 18 timer det 2. år. Se bilag 1.

Uddannelsen er baseret på, at deltagerne læser ca. 1.800 sider obligatorisk litteraturliste. Herudover forventes det, at kursisterne læser ca. 1.000 sider faglitteratur efter eget valg.

De sidste to måneder af uddannelsesforløbet vil deltagerne arbejde med en synopsis, som fremlægges på sidste seminar. På det afsluttende seminar indbydes ledere og kollegaer til at deltage ved fremlæggelsen.

For at få udstedt et uddannelsesbevis er det et krav, at kursisten har haft et fremmøde på 80 % på såvel seminar som i refleksionsgrupperne. Uddannelsen giver ikke mulighed for at opnå ECTS point.

Hvilke krav stiller det til arbejdspladsen at deltage i uddannelsen

Uddannelsen i Åben Dialog, relations- og netværksarbejde er baseret på en uddannelsesform, som tager udgangspunkt i praksis. Det er vigtigt, at medarbejderen får mulighed for at afprøve arbejdsformen på egen arbejdsplads.

Ud over det skal der afsættes et par dage i slutningen af uddannelsen, til at kursusdeltageren kan udarbejde en synopsis.

Det vil, forud for hver uddannelse, være muligt at deltage i et møde, hvor arbejdspladsen kan blive informeret om uddannelsen. Den første uddannelse forventes at gå i gang i uge 5 i 2011.

Det er planer om at invitere repræsentanter fra arbejdspladsen med til en eller to forelæsninger i løbet af de 2 år, uddannelsen varer.

I forbindelse med at der løbende vil ske en udvikling af uddannelsen, forbeholder vi os ret til at lave ændringer i den nuværende uddannelsesplan.

Foreløbig litteraturliste

Arnhild Lauveng: I morgen var jeg altid en løve. 2008, Akademisk Forlag

Arnhild Lauveng: Unyttig som en rose. 2009, Akademisk Forlag

Arnkii Seikkula, Jaakko Seikkula, Tom Erik Arnkild: Socialenetværk i dialog, Akademisk Forlag 2008

Finn Thorbjørn Hansen: Den sokratiske Dialoggruppe. 2000, Gyldendal Uddannelse

Finn Thorbjørn Hansen: At stå i det åbne. 2008, Hans Reitzels Forlag

Helge Eliassen, Jaakko Seikkula m.fl.: Reflekterende processer i praksis, Universitetsforlaget i Oslo, 2006.

Håkon Hårtveit: Familien – plus én. 2005. Forlaget Klim

Jaakko Seikkula: Åben Dialog og netværksarbejde. 2008. Hans Reitzels Forlag

Jean Pierre Wilken & Dirk den Hollander: Rehabilitering og recovery. En integreret tilgang. 2008. Akademisk Forlag

Karen Dyhr: Glaspigen 2004, Forlaget Documentas

Knud Løgstrup: Den etiske fordring, 1958 Gyldendal

Lars Gunnar Lingås: Etik for social- og sundhedsarbejdere, 2005 Hans Reitzel Forlag

Lars Gunnar Lingås: Over andres dørrin, 2002, Forlaget Dafolo

Tom Andersen: Reflekterende Processer – samtaler og samtaler om samtaler, 4. oplag 2009. Dansk Psykologisk Forlag

Bilag 1 – Der tages forbehold for ændringer af uger hvor der afholdes seminar

Uge 5 - 2011
3 dages
seminar

Refleksionsgrupper 18 timer
Vejledning 10 timer

Uge 20 - 2011
3 dages
seminar

Refleksionsgrupper 18 timer
Vejledning 10 timer

Uge 40 - 2011
3 dages
seminar

Refleksionsgrupper 18 timer
Vejledning 10 timer

Uge 5 - 2012
3 dages
seminar

Refleksionsgrupper 18 timer
Vejledning 9 timer

Uge 20 - 2012
3 dages
seminar

Refleksionsgrupper 18 timer
Vejledning 9 timer

Uge 40 - 2012
3 dages
seminar

Refleksionsgruppen aftaler selv, hvordan fordelingen af timerne skal være i de enkelte perioder.